

INSAIT с ново научно направление

То започва с трима световно признати учени в сферата на алгоритмите

Диляна КОЧЕВА

Институтът за компютърни науки, изкуствен интелект и технологии (INSAIT) към Софийския университет „Св. Климент Охридски“ открива ново научноизследователско звено в сферата на алгоритмите. Трима водещи световни учени – проф. Бернхард Хойплер (40 г., Германия, Университет „Карнеги Мелън“, САЩ, изследовател в Google и ETH – Цюрих), д-р Амир Абуд (32 г., Институт „Вайцман“, Израел) и д-р Томаш Кочумака (33 г., Полша, изследовател в Института „Макс Планк“, Германия) се местят в България и се присъединяват към INSAIT. Те ще направят собствени екипи и ще развият потенциала на младите хора – от ученици до студенти и постдокторанти.

„Когато има хоризонт и мечта за развитие, нещата се случват по-най-добрия начин – и за България, и за

Софийския университет, и за INSAIT“, каза при обявяването на новината служебният министър на образованието и науката проф. Галин Цоков. По думите му, преди години дори не са си и мечтали това да се случи – водещи учени да изберат България за страна, където да живеят и да развият научната си кариера. Той бе категоричен, че INSAIT определя нивото на развитие на образованието у нас, и изрази надежда, че благодарение на него много завършващи ученици ще

изберат родината си пред това да учат зад граница.

„За много кратко време INSAIT се превърна в институт с водещо значение и световна видимост, който привлича учени от цял свят“, отбеляза ректорът на Софийския университет проф. Георги Вълчев. Той изрази надежда в бъдеще страната ни да може да задава нови образователни стандарти.

Основателят и научен директор на INSAIT проф. Мартин Вечев посочи, че благодарение на новото на-

учно направление студенти и учени от цял свят ще кандидатстват при тях.

„Алгоритмите стоят в основата на изкуствения интелект. Те стоят и зад търсачката на „Гугъл“, уточни той, разяснявайки значимостта на новото звено.

„В INSAIT учените ще имаме свобода на действие и автономия, съчетана с доверие. Това е изключително рядко явление и ние го оценяваме високо. Тук сме, за да доведем промяната“, каза проф. Бернхард Хойплер. Той напуска позицията

на изследовател в „Гугъл“, за да се присъедини към екипа на INSAIT. Зад гърба си има над 100 статии във водещи научни форуми за алгоритми, а през 2014 г. печели наградата за най-добра докторска дисертация в света в сферата на разпределените изчислителни системи.

„Кой би предположил, че аз и други известни учени ще се окажем тук – в България в Източна Европа“, сподели колегата му от Полша д-р Томаш Кочумака. Той е златен медалист от Международната олимпиада по информатика и сребърен медалист от Международната олимпиада по математика. Напуска Института „Макс Планк“ в Германия и се премества да живее в България.

Третият световно известен учен, който напуска работата си в един от най-елитните институти в света – Института „Вайцман“ в Израел, за да прави наука у нас, е 32-годишният д-р Амир Абуд. Той завършва бакалавърска степен само на 17 години и докторантура в „Станфорд“ на 24-го-

дишна възраст. През 2024 г. става най-младият носител на наградата Erdos Prize за изключителни постижения. Д-р Абуд посочи, че в Института има големи възможности за развитие на човешкия потенциал, и допълни, че ще направи всичко по силите си да убеди българските студенти да останат да се развиват в България.

В представянето участва и проф. Робърт Тарджан от Принстънския университет. „Случващото се в INSAIT привлича внимание на международно ниво, а присъединяването на тези трима учени е новина, а която биха искали да се похвалят всички водещи университети в света“, подчерта той.

Проф. Робърт Тарджан, който е носител на наградата „Тюринг“ (A.M. Turing Award) за принос в информатиката и компютърните науки и е изобретател на някои от най-знаковите и разпространени алгоритми в света, изнесе и публична лекция в Софийския университет, на която присъстваха на живо над 400 души.

От първо лице

Тримата нови членове на екипа на Института за компютърни науки, изкуствен интелект и технологии бяха любезни да отговорят специално на въпроси на „Аз-буки“ със съдействието на INSAIT.

Проф. Бернхард Хойплер, д-р Амир Абуд и д-р Томаш Кочумака споделиха какво ги е привлякло в INSAIT, какви цели си поставят за работата си в Института и какво знаят за страната ни.

Проф. Бернхард Хойплер:

„Това, което ме привлече да се присъединя към INSAIT, е възможността да окажа голямо и трайно въздействие върху София, България, Източна Европа и моята област. Това, че INSAIT поставя научните изследвания и високите постижения на първо място в регион с толкова много невероятни таланти и потенциал, е удивително. Институтът е на световно ниво и привлича най-добрите международни таланти, въвежда иновации и създава постоянен поток от докторанти на най-високо ниво, много от които могат да останат и да създадат стартиращи бизнеси или да се присъединят и да привлекат големи международни технологични компании в България. Като цяло, Европа не разполага с достатъчно институти на такова ниво. Събирането на няколко от най-големите таланти в света на едно място с цел да правят изследвания заедно, обединени и от вълнението да допринесат за превръщането на този нов институт в траен успех, е невероятно. Освен това тази възможност кореспондира отлично с моите силни страни, а именно – на преподавател с десетгодишен опит, професор с широки изследователски интереси и контакти. Надявам се, че този опит ще бъде полезен и ще допринесе за развитието на един млад стартиращ институт като INSAIT, който се изгражда от нулата от най-добрите млади таланти в света. Трудно би било да се постигне по-голямо въздействие от това, което се надяваме да постигнем в INSAIT, в някоя от по-утвърдените институции.

Преди да дойда в България, знаех, че тук има чудесна храна и че сте много дружелюбни – прочутото българско гостоприемство! Разбира се, по време на посещенията си научих много повече за България. С оглед на това, че INSAIT сега е гореща тема в цяла Европа, имам наблюдения, че много повече хора в моята област вече са научили за България.

Постъпвайки на работа в INSAIT, съм си поставил за цел да помогна за обучението на следващото поколение технологични лидери и иноватори. Убеден съм, че чрез общите ни усилия можем да направим значителен принос в областта на компютърните науки и да окажем трайно въздействие както върху академичните среди, така и върху индустрията.“

Д-р Амир Абуд:

„Вярвам във визията на INSAIT за създаване на институция от световна класа, включително в областта на алгоритмите, и искам да помогна за изграждането ѝ и превръщането ѝ в реалност. INSAIT се ръководи от страхотни хора и вече е привлякъл невероятни личности.

Преди да реша да се преместя в България, говорих с много хора, които ми казаха, че това е чудесно място за посещение – с удивителна природа и планини. Знаех, че ръководителят на докторантурата ми от Масачузетския технологичен институт (MIT) проф. Вирджиния Василевска-Уилямс също е българка, а тя е много приятен човек.

Основната ми цел в работата със студенти и докторанти в INSAIT е да създам

Д-р Амир Абуд, д-р Томаш Кочумака и проф. Бернхард Хойплер (от ляво надясно)

среда на любопитство, творчество и научни изследвания на най-високо ниво. Като насърчавам културата на сътрудничество и приобщаване, се надявам да допринеса тези млади изследователи да разширят границите на възможното в нашата област.“

Д-р Томаш Кочумака:

„На първо място, съм развълнуван, че INSAIT вече успя да привлече няколко от най-добрите изследователи в сферата на алгоритмите в Европа. Още повече от тях ще дойдат като посетители, а ние сме оптимисти за привличането на още професори от световна класа през следващите няколко години. Намирам за вълнуващо да съм част от изграждането на нова теоретична група, особено предвид високото ниво на автономност в начина, по който да я сформираме. Това, което лично на мен много ми харесва, е, че преподавателските позиции в INSAIT са по-ориентирани към изследователската дейност от това, което обикновено предлагат най-добрите университети.

Първото ми посещение в България беше през 2009 г., когато участвах в Международната олимпиада по информатика в Пловдив. След това идвах няколко пъти в Благоевград за Международното математическо състезание за студенти. Имах

възможност да прекарам и няколко дни ваканция в Рила и Пирин. Тези престои в България оставиха у мен страхотни впечатления от природата и богатата история на българските градове. Разбрах, че България полага много усилия за състезателното програмиране и математиката, особено на гимназиално ниво.

Работата с млади хора, студенти и докторанти е един от най-вълнуващите аспекти на академичната дейност. Тези млади умове носят свежи перспективи, безгранична енергия и желание да изследват нови граници, които са от решаващо значение за развитието на областта на алгоритмите и компютърните науки, като цяло. Работата ми със студенти и постдокторанти ще бъде в съответствие с визията на INSAIT за провеждане на изследвания на световно ниво и обучение на изключителни учени. Заедно ще се стремим да поставим INSAIT в челните редици на световните научни постижения. Още от самото си създаване INSAIT ще бъде водеща изследователска институция в областта на компютърните науки в Източна Европа. Въз основа на това, което вече видях, мога да кажа, че INSAIT е проектиран така, че да се превърне в топ място за изследване на алгоритми в Европа и дори в целия свят.“